

KERESZTÉNY MAGVETŐ

LII. évfolyam.

Március—Április

2. füzet.

Arany.

Most száz esztendeje csaknem huszonöt esztendő, egész Európát megremegető nagy háború végeztével éppen a béke áldásainak kezdtek örülni az emberek. Napoleon már Szent Ilonán volt, a bécsi kongresszus is lezajlott, mely Európa sorsát rendezte. A nagy küzdelmeknek híre talán eljutott a csendes hajdúfészekbe, Nagyszalontára; de aligha keltett nagyobb izgalmat s a béke nyugalma is csak arra volt jó a város lakosainak, hogy távol a világ zajától a maguk kicsinyes gondjaik között a maguk apró szenzációit éljék.

Az 1817.-ik esztendő március havának is meg volt a maga szenzációja: az 55 éves Arany Györgynek és nejének, a 45 éves Megyeri Sárának fia született, nemsokára pedig legidősebb gyermekük, Arany Sára, nagyszülőkké tette őket. A kis fiu, aki a tizedik gyermekük lett volna, ha a legidősebbiken kívül nem halt volna el a főbbi, nem lett kevésbé kedves az öreg szülőknek, ha későcskén jött is; örömük telt benne akkor, nemsokára gyámolítójukat találták benne. Azt egyikőjük sem érte meg, hogy látták volna fiuk dicsőségét. Mert a most száz éve született gyermekből irodalmunk díszje, legnagyobb költőink egyike lett, Arany János.

A csendes, szürke homályból csak jó sokára küzdötte ki nevét Arany. De nem azért, mintha sokat kellett volna tülekednie, hogy előtérbe kerüljön. Az isteni szikra, a költői tehetség ott élt lelkében, hanem a mindennapi élet bajai, nyomorúságai, kötelességei szárnyát szegték s közönséges ember akart lenni, mint más. De nem lett.

1846-ban megírta *Toldiját*, mely 1847-ben elnyerte a Kisfaludy Társaság jutalmát és egy csapásra megalapította írója hírnevét.

Más csak levelenként kapja a borostyánt
S neked rögtön egész koszorut kell adni,

zengte hozzá üdvözetül Petőfi, aki barátságát adta jutalmul Arany-
nak legdrágább kincs gyanánt és legfőbb kiténtetésül a Toldiért.

Azután jött a többi költemény: Toldi Estéje, Murány ostroma, a balladák, Buda halála, aztán Toldi szerelme, végül az Őszikék s közben még annyi kisebb-nagyobb alkotás. A költő híre, neve egyre ragyogóbbá vált és csakhamar legnagyobb költőink sorába iktatták nevét.

Arany János nem fejezte ki a nemzet lelkét azzal a régi dicsőségbe néző hús ragyogással, mint Vörösmarty, sem azzal a rajongó hévvel, csodálatos mélységgel, meglepő gazdagsággal és magával ragadó igazsággal, mint Petőfi; de nyugodt szemlélődéssel behatolt mélységes rejtelmeibe és felhozta onnan epikus alkotásaiban a magyar faj tipikus alakjait; sőt mélyebbre hatolt és az emberi sziv megrendítő tragikumát varázsolta elő balladáinak sokféle alakjában.

S tette mindezt a művészet oly tökéletességével, a minőnek párját alig találjuk a világirodalom legnagyobbjainál. Műveinek külső és belső kompozíciója és nyelvének csodálatos gazdagsága és kifejező ereje az, ami minden időre megőrzi Arany költői nagyságát.

Születésének százados évfordulója nem kívánt alkalmul következett ránk, hogy nagyságának halványulni kezdő fényét előtündököltessük. Tisztán ragyog az. Költészetünknek halála után bekövetkező elszíntelenedése, majd másfél-tized múlva egész erővel — vásári lármával — meginduló forrongása, nem vetettek homályt Arany nagyságára. Sőt a sokféle próbálkozás között, melyek anyyira kitérítették költészetünket régi nemes útjából és olyan idegen világba sodorták, melyben több a bántó, mint a gyönyörködttető, Arany költészetének tisztasága, formáinak tökéletessége, hangjának nemessége, nyelvének színmagyarsága olyan értéket képviselnek, melyhez egyre visszajár a gyönyörködni, okulni óhajító lélek.

A százados évforduló még sem úgy folyt le, amint Arany nagysága megérdemelte volna. De, hajh, a nemzet lelke nem alkalmas most az ünneplésre. A mai idők rettenetes megpróbáltatásai közben a harcterek vértengerére tapad a szemünk, a ránk zúduló sok baj legyűrésére feszül az energiánk és lelkünk sóvárogva tekint előre lesve, várva Noé galambját, mely új ünnepet derítsen a világra és Arany szavaival fohászzkodik:

Irtóznék el e rettentő
Vérontástól a világ,
S minden korból, új tavaszból
Ne hullna el a virág.

(k. e.)

A nők és a kereszténység.

Írta : **Vári Albert.**

Bethánia nagy szerepet játszik a Jézus életének történetében. Ez a jelentéktelen kis helyiség általa világtörténelmi jelentőséghez jutott. Jeruzsálemtől a Kidron szép völgyében haladva, alig pár kilométernyire az Olajfák hegyének délkeleti nyulványán fekszik. Szegényes házikóival s nyomorult viskóival szinte ellentétet alkot a természet pazar gazdagsága. A füge-, olaj-, szentjánoskenyér és mandulafák dús lombozata takarja el a kis falu szegénységét. Ez a hely vonzotta Jézust. Itt keresett gyakran pihenést és szórakozást s itt elmélkedett az élet titkairól és Isten dicsőségéről. Vonzotta ide a falu csöndje s a természet szépsége, de különösen vonzotta lakóinak nemes egyszerűsége, a főváros romlottságától még meg nem mételyezett tiszta erkölce és a farizeusok képmutatásával homlokegyenest ellenkező mély és őszinte hite. Mintha Galilea romlatlan lelkű szántóvetői, vagy a Genezaret tavának jámbor halászhajói között járna, hol sovárogyva hallgatják igéit, áhitattal lesik kijelentéseit s megértő lélekkel fogadják szép példázatait. Ha a fővárosban kigunyolták, ha a farizeusokkal és sadduceusokkal folytatott szellemi harc kimerítette, ha lelke megundorodott a nagy város mérgezett levegőjétől: akkor kiment Bethániába, hol tiszta levegőt és megértő rokon lelkeket talált. Ott volt Lázár, a kiről egy szép legendát őrzött meg a János szerinti evangélium. Ott volt a szorgalmas Mártha és Mária, ki „a jobb részt választotta.“

Ezek után nem csoda, ha Jézus éppen innen indul szenvedéseinek arra az útjára, mely a Golgota keresztnél ér véget. Nem csoda ha éppen itt játszódik le az a megható esemény, amely mintegy bevezetése a Judás árulásának, a főpapok álnokságának és a Péter magtagadásának s amelyet az evangélisták szinte egyértelműleg (Máté 26. 6—14. Márk. 14. 5—9. Luk. 7. 36—50. Ján. 12. 1—8) a következőképpen adnak elő: